Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE NEUVOSTORAPORTTI EUE2018-01690

EUE Rönty Osmo(UM) 08.06.2018

Asia
Epävirallinen maatalousministerikokous Sofiassa, Bulgariassa 3.-5.6.2018

Kokous
Epävirallinen maatalousministerikokous 03.06.2018 - 05.06.2018

Epävirallisen maatalousministereiden kokouksen aiheena olivat sukupolvenvaihdokset maataloudessa tulevan yhteisen maatalouspolitiikan kontekstissa. Kaikki jäsenmaat pitivät uusien viljelijöiden saamista alalle prioriteettina. EU:n nykyisiä tukivälineitä pidettiin onnistuneina, mutta samalla katsottiin, että niitä tulisi tehostaa tulevalla ohjelmakaudella. Avainasemassa ovat viljelyn kannattavuus ja pääoman saatavuuden parantaminen, mutta vähintään yhtä tärkeää on se millaiset sosiaaliset puitteet maaseutu tarjoaa nuorille perheille.

Jäsenmaat kritisoivat maaseudun kehittämisvarojen leikkaamista ja komission 1.6. antamiin lainsäädäntöehdotuksiin sisältyvää suorille tuille asetettavaa tukikattoa, jonka nähtiin estävän tilojen kehitystä. Uuden toimeenpanomallin nähtiin monimutkaistavan politiikkaa entisestään. Lisäksi katsottiin, että viime syksyn tiedonantoon verrattuna komission asetusehdotuksissa on vähennetty jäsenmaille annettavaa subsidiariteettia. Nuorten viljelijöiden aloittamistuen korottaminen sai kiitosta, mutta samalla katsottiin että jäsenmaiden tulisi voida käyttää joustavasti muitakin kannusteita.

Kokouksen yhteydessä keskusteltiin tarpeesta nimetä EU:n yhteinen ehdokas FAO:n pääjohtajaksi.

Epävirallisen kokouksen aiheena olivat sukupolvenvaihdokset maataloudessa tulevan maatalouspolitiikan kontekstissa. Keskustelua jäsentääkseen pj-maa toimitti jäsenmaille tausta-asiakirjan, jonka mukaan sukupolvenvaihdoksia on välttämätöntä edistää monista muistakin syistä kuin pelkästään viljelijäväestön ikääntymisen vuoksi. Nuorten viljelijöiden mukanaan tuoman korkeamman koulutuksen, uuden teknologian paremman hyödyntämisen ja kestävien tuotantotapojen edistämisen vuoksi tulevan kauden yhteisen maatalouspolitiikan valmistelussa sukupolvenvaihdokset on nostettava yhdeksi prioriteetiksi. Asiakirjassa viitataan tutkimukseen, jonka mukaan nuorten viljelijöiden pääsyä sektorille rajoittavat eniten maatalousmaan, pääoman sekä erityiskoulutuksen hankala saatavuus. Edellisen sukupolven eläköitymiskannustimet, laajakaistan

parempi kattavuus sekä erityiset palvelut nuorille viljelijöille tilanpidon aloittamisen yhteydessä mainitaan erikseen edistävinä toimenpiteinä.

Puheenjohtaja, Bulgarian ministeri Porodzanov, esitti keskusteltavaksi kolme kysymystä, jotka koskivat EU:n nykyisiä sukupolvenvaihdokseen liittyviä toimenpiteitä, kansallisen tason toimenpiteitä ja mahdollisia parannuksia toimenpiteisiin uudella ohjelmakaudella.

Copa-Cogecan puheenvuorossa tuotiin esille viljelijöiden heikko taloudellinen asema, johon EU:n kauppaneuvottelut luovat lisäpainetta. Siksi komission rahoituskehysehdotuksen leikkauksia maatalousmenoihin ei voida hyväksyä. Jos viljelijöiltä vaaditaan enemmän (ympäristö- ja ilmastotoimet, tukien ns. ehdollisuus), on myös lisättävä rahoitusta. Yhteinen maatalouspolitiikka halutaan pitää jatkossakin yhteisenä ja sen sääntöjä on yksinkertaistettava. Luonnonhaittakorvaus on jatkossakin laskettava mukaan ympäristö- ja ilmastotoimenpiteille korvamerkittyyn budjettiosuuteen. Tukea tulee suunnata aktiiviviljelijöille ja nuorille ja uusille viljelijöille.

Nuorten tuottajien järjestön CEJA:n puheenvuorossa painotettiin, että nuorille viljelijöille kohtuullinen tulotaso on elinehto. Nyt kaksi viidestä nuoresta tuottajasta pitää tilaansa elinkelvottomana. Tilanpidon aloittamisen esteet tulisi raivata pois EU- ja kansallisen tason toimenpitein. Hyvä esimerkki on Irlannin malli, jossa edistetään nuoren ja vanhan sukupolven välistä yhteistyötä. Yhteisen maatalouspolitiikan ehdotettu uusi malli ja maatalousbudjetin leikkaus vaikeuttavat tilannetta. Tuki olisi suunnattava aktiivisille ja yrittäjähenkisille viljelijöille. Nuoret ovat halukkaampia panostamaan uuteen teknologiaan. Ilman nuoria viljelijöitä EU:n maataloudella ei ole tulevaisuutta.

Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan puheenjohtaja Siekirski piti keskustelua hyvin ajankohtaisena. Sukupolvenvaihdoksien puute voi vaarantaa EU:n ruokaturvan. Riittävän ja vakaan tulotason lisäksi tarvitaan sitä, että maaseudun rakenteet ja palvelut ovat kunnossa. Vain näin voidaan houkutella nuoria aloittamaan tilanpidon. Myös omistusoikeuteen, rahoitukseen, riskinhallintaan ja neuvontapalveluihin liittyvät asiat on saatava kuntoon ja tilat pitää voida siirtää nuorille aikaisemmin. Medialla on suuri vaikutus maatalouden imagoon ja houkuttelevuuteen sekä potentiaalisten tuottajien että veronmaksajien silmissä.

Komissaari Hogan kertoi lyhyesti 1.6.2018 annetuista yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevista lainsäädäntöehdotuksista, joissa on liittymäkohtia päivän aiheeseen. Ehdotusten tarkoitus on yksinkertaistaa ja modernisoida yhteistä maatalouspolitiikkaa. Sukupolvenvaihdosten kautta saadaan uutta tekniikkaa käyttöön maataloudessa. Nyt vain 6 % viljelijöistä on alle 30-vuotiaita, ja 56 % yli 55-vuotiaita. Ehdotuksen mukaan jäsenmaiden on käytettävä 2 % suorien tukien määrärahastaan nuorten viljelijöiden houkuttelemiseen alalle ja yritystoiminnan helpottamiseen maaseutualueilla. Tähän voidaan käyttää toimenpiteitä sekä I- että II-pilarissa, jossa nuorten viljelijöiden aloittamistuki korotetaan 100 000 euroon ja jossa voidaan mm. rahoittaa nuorten viljelijöiden Erasmus-vaihtoa. EU:n rahoitusvälineitä voidaan käyttää tilan hankintaan. Nuorten viljelijöiden hyväksi tehtävät toimenpiteet ovat ehto sille, että komissio voi hyväksyä jäsenmaa strategisen suunnitelman. Komission on tehnyt myös rahoituskehysehdotuksen, jossa yhteisen

maatalouspolitiikan menoja leikataan 5 %. Useat jäsenmaat ovat reagoineet ilmoittamalla haluavansa säilyttää ne entisellä tasolla. On Euroopan parlamentin ja jäsenmaiden asia päättää, ovatko ne halukkaita kontribuoimaan budjettiin enemmän.

Keskustelussa kaikki jäsenmaat pitivät sukupolvenvaihdoksien edistämistä ja uusien viljelijöiden saamista alalle prioriteettina. EU:n nykyisiä tukivälineitä pidettiin onnistuneina, mutta samalla katsottiin, että niitä tulisi tehostaa tulevalla ohjelmakaudella. Viljelyn kannattavuuden parantamisen katsottiin olevan avainasemassa, mutta vähintään yhtä tärkeää on se millaiset sosiaaliset puitteet maaseutu tarjoaa nuorille perheille. Monet jäsenmaat ovat tehneet myös erilaisia kansallisia aloitteita asiassa. Pääoman saannin helpottaminen nähtiin tärkeäksi, samoin alan ammattikoulutus ja yrittäjätaitojen parantaminen.

Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevista ehdotuksista kritisoitiin maaseudun kehittämisvarojen leikkaamista ja toisaalta suorille tuille asetettavaa tukikattoa, jonka nähtiin estävän tilojen kehitystä. Uuden toimeenpanomallin nähtiin monimutkaistavan politiikkaa entisestään. Lisäksi katsottiin, että komission viime syksyn tiedonantoon verrattuna asetusehdotuksissa on vähennetty jäsenmaille annettavaa subsidiariteettia; ehdotuksiin sisältyy liian paljon jäsenmaille pakollisia elementtejä. Aloittamistuen korottaminen sai kiitosta, mutta samalla katsottiin että jäsenmaiden tulisi voida käyttää joustavasti muitakin kannusteita.

Myös Suomen puheenvuorossa pidettiin nuorten viljelijöiden aseman parantamista prioriteettina. YMP:n välinein on voitava tukea sekä tilanpidon aloittamista että siitä luopumista. Tietotaidon ja teknologian kehittäminen on tavoiteltavaa, samoin digitalisaation edistäminen ja maaseudun infrastruktuurin parantaminen. Neuvonnan keinoin voidaan rohkaista aloittajia. Nuorten viljelijöiden tukea tulee jatkaa, mutta jäsenmaiden tulisi voida itse päättää kuinka suuri osa suorista tuista siihen allokoidaan. Aloitustuki on edistänyt alalle tuloa. Tulevassa YMP:ssa on oltava mahdollisuus sellaisten rahoitusvälineiden käyttöön, joilla helpotetaan rahoituksen saantia tilanpidon aloituksessa ja alkuvuosina. Suomella on positiivisia kokemuksia kansallisesta luopumistukijärjestelmästä, ja mielestämme jatkossakin jäsenmaiden pitäisi voida käyttää luopuville yrittäjille kohdistettuja toimia. Tilanpito tulisi voida aloittaa joustavasti vaiheittain.

Komission lainsäädäntöehdotusten osalta Suomen puheenvuorossa nostettiin esiin mm. tarve yksinkertaistaa politiikkaa ja jatkaa tuotantosidonnaisten tukien käyttöä. Tarve vastata ympäristö- ja ilmastohaasteisiin ymmärretään, mutta näemme että niihin voidaan vastata kestävästi II-pilarin toimenpiteillä, joita voidaan räätälöidä jäsenmaiden olosuhteiden mukaan ja joissa voidaan tarjota kannustimia toimenpiteiden suorittamiseen. Uusi ns. ehdollisuus on joiltain osin paljon entistä vaativampi ja osa vaatimuksista on Suomen oloissa erittäin vaikea toteuttaa. Erityisesti täydentäviä ehtoja tule yksinkertaistaa ja jäsenmaille tulee antaa todellista subsidiariteettia strategisten suunnitelmien laadinnassa. Myös Suomi katsoo, että ehdotettu leikkaus erityisesti maaseudun kehittämismenoihin ei ole linjassa sen kanssa, että samalla vaaditaan viljelijöiltä entistä enemmän toimenpiteitä ympäristön ja ilmaston suhteen.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelu yhteisestä maatalouspolitiikasta käydään maatalousneuvoston kokouksessa Luxemburgissa 18.6.2018. Siellä hyväksytään myös neuvoston päätelmät EU:n FAO:n toimintaa koskevista prioriteeteista. Olisi

tärkeää nimetä pian yhteinen EU:n kandidaatti FAO:n pääjohtajaksi, jotta hänelle voidaan alkaa etsiä tukea kolmansista maista.

Suomen edustajat

MMM/ Ministeri Leppä, vsi Partanen (5.6.), ea Lahti, Kaila, Valonen, EUE /Rönty

Asiakirjat

Keskusteluasiakirja ”Generational renewal in agriculture in the context of the Common Agricultural Policy post 2020”.

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous- ja kalastusneuvosto, jaosto kalastus (EU 17)
Hoitaa	**MMM**
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM